

Вих. 21/12/16-01 від 16.12.2021р.

Голові Комітету
з питань фінансів, податкової
та митної політики
п. Гетманцеву Д.О.

Щодо проекту Закону України
№ 5865 від 26.08.2021

Шановний Даниле Олександровичу!

Від імені Асоціації «Українські фондові торговці», що є саморегулювальною організацією та об'єднує професійних учасників ринків капіталу, дозвольте висловити велику повагу до Вас та звернутись з наступним.

14 грудня 2021 р. було прийнято за основу проект Закону про внесення змін до Закону України "Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків" та деяких інших законодавчих актів України щодо регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках № 5865 від 26.08.2021 (далі – Проект).

Законодавче впорядкування питань регулювання організованих ринків має дуже велике значення для фінансової системи України, отже не дивно, що цьому проекту передувала низка інших нормотворчих ініціатив та тривалі дискусії. Адже необхідно забезпечити адекватні стимули для розвитку ринків капіталу та організованих товарних ринків України, підвищити довіру до ринків, захистити права інвесторів, знайти баланс між інтересами учасників ринку, врахувати європейську правову основу та кращі регуляторні практики.

Як наслідок, варто звернути увагу на окремі положення Проекту 5865, які, на наш погляд, варто доопрацювати під час його підготовки до другого читання. Окремі питання додаються у формі порівняльної таблиці, що додається.

• **Розміри плати за надання Комісією адміністративних послуг (ст. 25).**

Розміри адмінпослуг вбачаються необґрунтованими і надмірними, зважаючи на таке:

- поточний стан ринків капіталу, неспроможність більшості учасників ринків сплачувати послуги, що сягають 50 прожиткових мінімумів (120 тис грн);
- постійне зростання значення прожиткового мінімуму, відповідно до значення яких передбачається встановлювати розмір адмінпослуг регулятора, та відповідне зростання фінансових витрат учасників ринку на оплату послуг регулятора;
- необхідність звернення за послугами до Комісії у більшості випадків (насамперед, у випадку реєстрації змін у документах учасників ринків) не за власною ініціативою суб'єктів регулювання (аби розширити свої можливості та збільшити дохід), а винятково через необхідність приведення діяльності у відповідність до численних

вимог профільного законодавства та нормативно-правових актів Комісії, які постійно оновлюються. Така ситуація здатна спровокувати необґрунтовану нормотворчість, аби створити передумови для розширення бази оплати адмінпослуг.

Отже необхідно переглянути підхід щодо визначення плати за надання Комісією адміністративних послуг, встановивши їх розмір виходячи з принципу відшкодування фактичних витрат Комісії, пов'язаних з наданням таких послуг.

- **Проведення досліджень на ринках капіталу та організованих товарних ринках (ст. 34).**

Фактично йдеться про розслідування та виконання функцій правоохоронних органів. Згідно Проекту таке дослідження може проводитися в приміщенні учасника ринку протягом 18 місяців, а в разі наявності суттєвої шкоди інвесторам цей термін може бути додатково продовжено на 1 рік. Тобто, в приміщенні учасника ринку фактично може проводитися виїзна перевірка тривалістю 2,5 роки, яка формально називатиметься «дослідження».

Отже слід переглянути ч. 7 ст. 34 та виключити п. 1, 2, 17, що пов'язані з проведенням досліджень у приміщеннях учасників ринку.

- **Фіксація факту вчинення порушення законодавства (ст.35)**

Слід доповнити ч. 2 ст. 35 такими положеннями: окрім коментарів, пропозицій та пояснень учасник ринку повинен мати змогу надати заперечення до проекту акту про правопорушення; також варто передбачити строк для реалізації цього права.

- **Розгляд справ про притягнення до відповідальності за вчинення порушення законодавства (ст. 36).**

Строк притягнення до відповідальності за вчинені порушення (5 років з дня вчинення правопорушення або 5 років з дня припинення триваючого правопорушення, згідно ч. 15 ст. 36) є значно більшим, ніж строки притягнення до відповідальності, що застосовуються для інших учасників ринку фінансових послуг. Так, НБУ застосовує до банків заходи впливу протягом 6 місяців з дня виявлення порушення, але не пізніше ніж через 3 роки з дня його вчинення.

Пропонується застосувати універсальні підходи та використати досвід НБУ.

- **Винагорода інформатору (ст. 36).**

Слід виключити з ч.21 ст. 36 підпункт про винагороду інформатору. Інформатори не повинні отримувати винагороду за надання інформації до Комісії, адже це стимулюватиме таких осіб зловживати наданими правами, перетворить інститут інформаторів на прибутковий бізнес, а також підвищить корупційні ризики.

- **Зміна за рішенням Комісії керівника професійного учасника ринків капіталу та організованих товарних ринків (ст. 38).**

У ч. 3 ст. 38 для надання відповіді Комісії на її пропозицію щодо заміни керівника учасника ринку передбачається лише 5 робочих днів. В разі недотримання цього строку або необґрунтованої відмови учасника ринку, Комісія приймає постанову про призначення тимчасового керівника (фактично Комісія призначає тимчасового адміністратора). Окрім того, ч. 5 ст. 38 дозволяє Комісії призначати такого тимчасового керівника на необмежений строк - за наявністю критеріїв фінансової нестабільності, визначених самою Комісією.

Зважаючи на принциповість наслідків невідповідності критеріям фінансової нестабільності (адже Комісія матиме право ініціювати заміну керівника учасника ринку, а в разі невиконання вимоги Комісії – призначати тимчасового керівник своїм рішенням) потрібно визначити ці критерії безпосередньо в Проекті. При цьому варто врахувати, що порушення можуть бути різними за характером та наслідками, а відтак, така загальна підстава як вчинення порушення не повинна розглядатися як достатній критерій для заміни керівника учасника ринку на іншу особу.

- **Заходи впливу та їх класифікація (ст. 52, 53).**

Положення ч. 4-7 ст. 52 передбачають можливість застосування за одне порушення щонайменше двох заходів впливу (основного та додаткового), що не відповідає статті 61 Конституції України.

Слід передбачити, що за одне порушення повинен застосовуватися лише один захід впливу контрольного характеру. Також варто уточнити кваліфікацію правопорушень і переглянути розміри штрафних санкцій (ст. 53), а саме суттєво їх скоротити відповідно до реалій функціонування національних ринків фінансових послуг. Так, неподання до Комісії розрахунку показників щодо пруденційних нормативів навряд чи є настільки серйозним, аби сплачувати штраф до 2,5 млн грн.

- **Підстави для зупинення дії ліцензії на провадження певного виду діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках” (ст. 72-1).**

Слід передбачити, аби за одне й те саме порушення до учасника ринку не застосовувалися одночасно 2 заходу впливу (і зупинення ліцензії, і додатково інший захід впливу).

- **Порядок набуття статусу СРО та делегування повноваження (повноважень) НКЦПФР (ст. 144).**

Делегування Комісією повноважень є обов’язковою умовою для набуття Об’єднанням статусу СРО та залежить, значною мірою, від волевиявлення Комісії, вимагає значних ресурсів, тривалої підготовчої роботи, отримання численних погоджень від Комісії. Отже доречно чітко розмежувати процедури набуття статусу СРО та делегування йому повноважень від Комісії.

Щиро сподіваємося, що врахування позиції та інтересів учасників ринку дозволить прийняти Закон, який буде дійсно потрібний не одному лише регулятору (зادля збільшення фінансових та регуляторних можливостей), а ринку загалом.

Попри те, що за наслідком нещодавніх законодавчих змін на ринках капіталу позитивний вплив нажалі поки що не надто помітний, ми впевнені, що законодавче впорядкування питань регулювання підвищить його передбачуваність та створить передумови для реального підвищення довіри внутрішніх та міжнародних інвесторів, розширення кола привабливих фінансових інструментів та покращення інвестиційного клімату, що є запорукою для розвитку національної економіки.

З повагою,
Президент
Асоціації “Українські фондові торговці”

Наталія Гуржій